

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Західноукраїнського
національного університету

Микола ДИВАК

_____ 2026 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Кота Тараса Борисовича
на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при
прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

ВИТЯГ

із протоколу засідання фахового семінару кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнського національного університету
від 14 травня 2026 р., протокол № 1

ПРИСУТНІ: Лукасевич-Круглик І. С., д.ю.н., професорка, завідувачка кафедри цивільного права і процесу, гарант ОНП «Право» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право Західноукраїнського національного університету; **Слома В. М.,** д.ю.н., професорка, т.в.о. декана юридичного факультету, професорка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Москалюк Н. Б.** д.ю.н., професорка, заступниця декана юридичного факультету, професорка кафедри безпеки та правоохоронної діяльності

Західноукраїнського національного університету; **Бутрин-Бока Н. С.**, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Гнатів О. Б.**, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Зайцева-Калаур І. В.**, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Зигрій О. В.**, к.е.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Марценко Н.С.**, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Паращук Л. Г.**, к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Труфанова Ю. В.**, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету; **Цвігун І. М.**, к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету.

З присутніх – 3 доктори юридичних наук, 8 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

Доповідь дисертанта Кота Тараса Борисовича про результати дисертаційного дослідження на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Кіт Тарас Борисович зробив доповідь про основні положення дисертаційної роботи, наукову новизну та найбільш вагомі теоретичні і практичні результати дослідження, які виносяться на захист.

Учасниками засідання фахового семінару кафедри були поставлені наступні запитання Коту Тарасу Борисовичу.

Д.ю.н., професорка Слома В. М.: Тарасе Борисовичу, поясніть, будь ласка, у чому цінність пропозиції щодо внесення змін до ч. 6 ст. 300 Цивільного процесуального кодексу України, яку ви пропонуєте викласти у такій редакції: «6. Строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною визначається судом з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи, але не може перевищувати двох років», якщо про проведення експертизи йдеться у статті 298 ЦПК України? Власне, яка доцільність включення фрази про наявність висновку експертизи?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! Передусім варто зауважити, що цінність включення фрази «з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи» до ч. 6 ст. 300 ЦПК України полягає не в повторенні норми ст. 298 ЦПК, а в уточненні функціональної ролі експертизи саме при визначенні строку дії рішення, що має інше смислове навантаження. На мій погляд, таке уточнення є необхідним з огляду також на наступні аспекти. Під впливом практики ЄСПЛ акцент зміщується з формального застосування процедур на забезпечення пропорційності втручання у права особи. Визнання недієздатності – це серйозне обмеження автономії, тому будь-які його параметри (зокрема строк) мають бути обґрунтовані індивідуальним станом особи, а не встановлюватися автоматично. Також згадка про експертизу саме у ст. 300 виконує іншу функцію, ніж у ст. 298, оскільки запропонована редакція ст. 300 стосується саме використання її висновків для визначення тривалості обмеження прав. Тобто норма не дублює, а конкретизує, що суд повинен спиратися на неї при визначенні строку, що підсилює обґрунтованість рішення. Звичайно, це також прямо пов'язано з вимогами ЄСПЛ щодо недопущення необґрунтовано тривалих або фактично довічних обмежень, забезпечення регулярного

перегляду, індивідуалізації втручання тощо. Тому у дисертації підкреслюється небезпека підходу, який дозволяє орієнтуватися на «тривалість розладу» так як це може призвести до фактичної безстроковості. Натомість запропонована нами редакція зберігає максимальний строк (до 2 років) і одночасно дозволяє суду гнучко визначати менший строк, виходячи з медичного висновку. Видається, що такий підхід у повній мірі відповідає концепції тимчасовості та перегляду заходів, яка впливає як із практики ЄСПЛ, так і з Конвенції про права осіб з інвалідністю.

К.ю.н., доцентка Марценко Н. С.: Тарасе Борисовичу, у своїй роботі ви приходите до висновку, що посилання на рішення Європейського суду з прав людини не є необхідним у разі, якщо спірні правовідносини урегульовано національним законом достатньо чітко і такі норми узгоджуються із положеннями Європейської конвенції про права людини. Поясніть, у чому цінність такого підходу та які його переваги для правозастосовної практики?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! На мою думку, запропонована в дисертації ідея полягає насамперед у відмові від формалізму на користь змістовного правозастосування. Видається, головною проблемою національної практики є саме формальне, декларативне посилання на рішення ЄСПЛ без належного аналізу їх змісту. Тому підхід, за якого суд не зобов'язаний щоразу цитувати ЄСПЛ, якщо норма національного права є чіткою і відповідає Конвенції, має об'єктивні переваги. Наприклад, відмова від «обов'язкового цитування» усуває практику механічного включення посилань на ЄСПЛ без реального аналізу (виривання фраз із контексту, ігнорування *ratio decidendi*), що підвищує якість судових рішень та запобігає формалізму та шаблонності. Також важливо не саме посилання, а змістовне використання стандартів Конвенції. Якщо національна норма вже відповідає цим стандартам, її застосування фактично означає імплементацію практики ЄСПЛ навіть без прямого цитування, тому важливим є орієнтація на зміст, а не на форму. Крім того, надмірні посилання можуть ускладнювати текст рішення, робити його перевантаженим і менш

доступним, натомість лаконічність підвищує якість мотивування і гарантує зрозумілість судових рішень.

На мою думку, правильне посилення на рішення ЄСПЛ також сприятиме зменшенню ризику помилок у застосуванні практики ЄСПЛ, серед яких неправильне тлумачення рішень, помилки перекладу, змішування *ratio decidendi* та *obiter dictum* тощо. І на останок, я переконаний, що цінність практики ЄСПЛ проявляється найбільше тоді, коли вона дійсно необхідна у ситуаціях прогалин або колізії, коли є реальна потреба тлумачення прав за Конвенцією і обставини справи співмірні з кейсами ЄСПЛ. Саме тоді ми можемо говорити, що використання практики ЄСПЛ є точним і аргументованим. Якщо національне законодавство вже узгоджене з Конвенцією, його самостійне застосування свідчить про ефективну імплементацію європейських стандартів та підтверджує зрілість національної правової системи. Тому, на мій погляд, цінність запропонованого у дисертації підходу полягає в тому, що він переводить застосування практики ЄСПЛ із формального рівня на функціонально-необхідний, забезпечуючи якість і обґрунтованість судових рішень. Посилання на ЄСПЛ стає не обов'язковим атрибутом, а інструментом, який використовується тоді, коли це справді потрібно для захисту прав людини.

К.ю.н., доцентка Труфанова Ю. В.: Тарасе Борисовичу, у своїй роботі ви зазначаєте, що практика Європейського суду з прав людини є особливим видом судової практики з трьохкомпонентною структурою (правозастосовною, правоінтерпретаційною та контрольно-наглядовою). Поясніть, будь ласка, у чому полягає зміст кожної з цих компонент і яке їх значення для національного правозастосування?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! Хочу зауважити, що, досліджуючи правову природу практики ЄСПЛ, ми прийшли до висновку, що це особливий вид судової практики з трьохкомпонентною структурою, яка включає правозастосовну, правоінтерпретаційну та контрольно-наглядову елементи. Видається, такий підхід відображає складну правову природу практики ЄСПЛ

та пояснює, чому вона має значення не лише як сукупність рішень, але і як системний інструмент впливу на національне правозастосування.

На мій погляд, зміст правозастосовної компоненти полягає в тому, що ЄСПЛ застосовує норми Конвенції до конкретних справ, вирішує спір між особою та державою та ухвалює індивідуальні рішення (*ex post facto*) на основі встановлених фактів. Такі рішення є обов'язковими для держави-відповідача (ст. 46 Конвенції) і виконуються за принципом *acta sunt servanda*. Водночас для національної практики такий підхід формує обов'язок держави виконувати рішення Суду, забезпечує відновлення порушених прав конкретної особи та виступає безпосереднім механізмом міжнародного судового захисту. Правоінтерпретаційна (правотлумачна) компонента полягає в тому, що ЄСПЛ здійснює авторитетне тлумачення положень Конвенції, розвиває її зміст через доктрину «живого інструменту» (*living instrument*) та формує сталі правові позиції (*jurisprudence constante*), які виходять за межі конкретної справи. Для національного правозастосування це забезпечує єдине розуміння прав і свобод у державах-членах, виступає орієнтиром для тлумачення національного законодавства та фактично формує європейські стандарти прав людини, які мають враховувати національні суди. І контрольна-наглядова компонента проявляється у тому, що ЄСПЛ контролює дотримання державами зобов'язань за Конвенцією, встановлює факти порушень, виявляє системні та структурні проблеми у праві і застосовує пілотні рішення, що стимулюють зміни законодавства та практики. Поєднання цих трьох компонент означає, що практика ЄСПЛ не обмежується вирішенням окремих справ, а одночасно застосовує право, тлумачить його і контролює його дотримання та має системоутворюючий і гармонізаційний вплив на національні правові системи. Саме тому для національного правозастосування вона виступає не лише джерелом рішень, а орієнтиром стандартів, інструментом тлумачення і механізмом контролю за дотриманням прав людини.

К.ю.н., доцентка Гнатів О. Б.: Тарасе Борисовичу, скажіть, будь ласка, у вашій роботі ви заперечуєте розуміння практики ЄСПЛ як прецеденту. Які аргументи свідчать про те, що практика ЄСПЛ не є судовим прецедентом?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! Проведений аналіз доктринальних підходів до поняття і правової природи практики ЄСПЛ дає підстави заперечувати розуміння практики ЄСПЛ як класичного судового прецеденту, оскільки вона суттєво відрізняється від останнього. Передусім відсутня загальнообов'язковість для всіх судів у подібних справах у класичному розумінні, яка є ключовою ознакою прецеденту. Натомість у ст. 46 Європейської конвенції з прав людини передбачається, що рішення ЄСПЛ є обов'язковими для держави-сторони конкретної справи, що дає змогу говорити про відсутність універсальної обов'язковості, характерної для прецедентного права. Також класичний прецедент може стосуватися будь-яких правовідносин у межах юрисдикції, натомість практика ЄСПЛ має обмежену сферу дії, так як застосовується виключно в межах Конвенції та її протоколів і має вузьку предметну сферу – права людини. У той же час практика ЄСПЛ має інтерпретаційний, а не нормотворчий характер, так як не створює нових норм права, а лише тлумачить уже існуючі положення Конвенції (*jus dicere*, а не *jus dare*). На відміну від цього, судовий прецедент у класичному розумінні фактично формує нове правило поведінки. Варто також зауважити, що практика ЄСПЛ має казуальний (*case-based*) характер рішень, так як рішення ЄСПЛ завжди прив'язані до конкретних обставин справи та правові позиції формуються як результат аналізу конкретного казусу. Тому вони є узагальненням практики, а не абстрактним правилом «для всіх». І на останок, практиці ЄСПЛ притаманна відсутність жорсткої зв'язаності навіть для самого Суду, так як ЄСПЛ може відступати від власних попередніх позицій та застосовує еволютивне тлумачення норм Конвенції, що суперечить природі прецеденту, де діє принцип стабільності та обов'язковості попередніх рішень. Водночас, на наш погляд, вона має прецедентний характер у широкому (функціональному) значенні, оскільки діє як орієнтир і джерело стандартів

тлумачення Конвенції, що забезпечує єдність правозастосування, але не тотожна класичному прецеденту.

К.ю.н., доцентка Бутрин-Бока Н. С.: Тарасе Борисовичу, поясніть, будь ласка, у чому полягає доцільність доповнення ч. 2 ст. 257 Сімейного кодексу України та викладення у такій редакції: «Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків, за винятком випадків, коли здійснення цих прав очевидно суперечить найкращим інтересам дитини». Чому, на вашу думку, існує необхідність нормативного закріплення найкращих інтересів дитини саме у цій нормі, якщо їх розуміння немає у законодавстві та визначено виключно на рівні судової практики?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! На мій погляд, доцільність запропонованого доповнення полягає у тому, що воно усуває формальний характер чинного регулювання та наповнює його матеріальним критерієм оцінки поведінки сторін – «найкращими інтересами дитини».

Варто зауважити, що чинна редакція ч. 2 ст. 257 СК України фактично встановлює загальну заборону перешкоджання спілкуванню дитини з бабою, дідом та іншими родичами, однак не містить чіткого винятку, коли таке спілкування може бути обмежене. Це створює ризик або абсолютизації прав родичів (навіть якщо це шкодить дитині), або, навпаки, довільного обмеження цих прав батьками без належного критерію оцінки. Запровадження формули «якщо це суперечить найкращим інтересам дитини» забезпечує баланс між правами родичів і пріоритетом прав дитини. Також така норма імплементує фундаментальний міжнародний стандарт – принцип пріоритету найкращих інтересів дитини, який є базовим у сучасному сімейному праві та практиці судів. Його нормативне закріплення саме у цій статті переводить даний принцип із рівня загальної декларації у конкретний механізм застосування та зобов'язує суд і учасників правовідносин оцінювати кожен ситуацію індивідуально. Варто зауважити, що хоча поняття «найкращих інтересів дитини» дійсно формується переважно через судову практику, його відсутність

у конкретній нормі створює простір для неоднакового тлумачення, ускладнює аргументацію у спорах та може призводити до формального застосування норми без урахування реального блага дитини. Натомість його закріплення легітимізує використання напрацьованих судовою практикою підходів, забезпечує їх системне застосування та підвищує передбачуваність судових рішень. На останок зауважу, що така конструкція відповідає логіці сучасного праворозуміння, де закон встановлює загальний принцип, а судова практика наповнює його конкретним змістом у кожній справі.

К.ю.н., доцентка Паращук Л. Г.: Тарасе Борисовичу, поясніть, будь ласка, яким чином практика Європейського суду з прав людини впливає на національну правову систему та правозастосування, зокрема в умовах рекодифікації цивільного законодавства?

Кіт Т. Б.: Дякую за запитання! Слід звернути увагу передусім на те, що практика Європейського суду з прав людини впливає на національну правову систему комплексно – через тлумачення, правозастосування та трансформацію законодавства, що особливо помітно в умовах рекодифікації цивільного законодавства. По-перше, її вплив проявляється через правоінтерпретаційну функцію, так як ЄСПЛ формує стандарти розуміння прав і свобод (доступ до суду, справедливий розгляд, пропорційність втручання тощо), які національні суди використовують при тлумаченні норм. У результаті навіть без зміни тексту закону відбувається його конвенційно орієнтоване застосування. По-друге, практика ЄСПЛ діє як орієнтир для правозастосування, оскільки національні суди враховують правові позиції Суду, адаптують власну практику до європейських стандартів, уникають рішень, які можуть призвести до порушення Конвенції тощо. Це сприяє формуванню єдиної, більш передбачуваної судової практики. По-третє, важливим є контрольо-стимулюючий вплив, так як рішення ЄСПЛ виявляють системні проблеми (надмірний формалізм, тривалість проваджень, обмеження доступу до суду) та спонукають державу змінювати законодавство та судову практику, що є ключовим у процесі рекодифікації. І на останок, в умовах рекодифікації

цивільного законодавства практика ЄСПЛ виконує роль методологічного орієнтира, оскільки допомагає закладати у нові норми принципи верховенства права, пропорційності, ефективного захисту, сприяє відмові від застарілих або формалістичних підходів та забезпечує узгодженість майбутнього законодавства з Конвенцією. Тому, на моє переконання, практика ЄСПЛ є не лише джерелом окремих правових позицій, а системним фактором модернізації національного права. В умовах рекодифікації вона виступає орієнтиром для змісту нових норм, інструментом виправлення недоліків чинного регулювання та гарантією того, що оновлене цивільне законодавство відповідатиме європейським стандартам захисту прав людини.

ВИСНОВОК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Докторка юридичних наук, професорка Лукасевич-Крутник Ірина Степанівна (науковий керівник) зазначила, що аспірантом Котом Тарасом Борисовичем повністю виконано освітньо-наукову програму за третім освітнім рівнем вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право у Західноукраїнському національному університеті, про що свідчить довідка про виконання освітньо-наукової програми № 150 від 16 квітня 2026 року. Дисертація Кота Тараса Борисовича була подана на кафедру 10 квітня 2026 року.

У своєму висновку науковий керівник зазначила, що дисертаційне дослідження виконано аспірантом самостійно і є завершеною, цілісною науковою роботою, яка повністю узгоджується із затвердженою Вченою радою темою та визначеними завданнями. Підкреслено, що робота характеризується внутрішньою логічною послідовністю, структурною узгодженістю викладу матеріалу та дотриманням чинних академічних вимог до оформлення й побудови наукових досліджень. Зокрема, дисертація включає анотацію, розгорнутий вступ, три основні розділи, що об'єднують вісім тематично та методологічно взаємопов'язаних підрозділів, а також узагальнюючі висновки, детальний перелік використаних джерел і додатки.

У роботі сформульовано низку наукових положень, які мають новизну та спрямовані на розв'язання актуальних проблем цивільного права, зокрема щодо використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами. Отримані результати мають як теоретичну, так і практичну цінність, оскільки можуть бути використані для подальшого розвитку законодавства та покращення правозастосовної практики. Науковий керівник також підкреслила, що дисертація відповідає встановленим кваліфікаційним вимогам і свідчить про високий рівень наукової підготовки здобувача, що підтверджує його готовність до публічного захисту.

Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження та його значимість для юридичної науки та практики свідчить, що дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а відтак може розглядатися на засіданні кафедри цивільного права і процесу щодо її подальшого захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ВИСТУПИЛИ:

1. Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права і процесу, тимчасово виконуюча обов'язки декана юридичного факультету Західноукраїнського національного університету Слома В. М. (голова разової ради) зазначила, що дисертація Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є значним науковим досягненням у сфері цивільного права загалом, а також у сфері використання практики ЄСПЛ.

Дисертант демонструє високий рівень засвоєння предмета дослідження, здатність глибоко аналізувати складні цивільно-правові конструкції та формулювати аргументовані авторські висновки. Він впевнено орієнтується в різних джерелах права, критично осмислює наукові підходи та визначає їхнє практичне значення для вдосконалення правового регулювання. Особливої уваги заслуговує системний і комплексний аналіз сучасної правової доктрини, що свідчить про вміння інтерпретувати наукові концепції в контексті актуальних правових проблем. Також важливим аспектом є ґрунтовне дослідження та порівняння судової практики як національних судів, так і ЄСПЛ, що розширює теоретичну основу роботи та дозволяє оцінити можливості застосування зарубіжного досвіду. Дисертант вміє узагальнювати та критично аналізувати судові рішення, виокремлюючи основні тенденції й проблемні питання правозастосування. Такий інтегрований підхід забезпечує високу якість дослідження та підтверджує його професійну зрілість як молодого науковця.

Попри слушність висловленої позиції щодо можливості невикористання національними судами практики Європейського суду з прав людини у випадках достатньої чіткості та узгодженості національного законодавчого регулювання з положеннями Конвенції, дискусійним залишається питання критеріїв визначення такої «достатності» та меж дискреції суду при її оцінці. У роботі недостатньо детально розкрито, за якими саме параметрами має здійснюватися перевірка відповідності національних норм стандартам Конвенції та в яких випадках відмова від посилання на практику ЄСПЛ може вважатися обґрунтованою. Крім того, не повною мірою проаналізовано ризики неоднакового застосування цього підходу у судовій практиці, що може призвести до правової невизначеності та порушення принципу правової передбачуваності. У зв'язку з цим зазначена позиція потребує додаткового обґрунтування з урахуванням критеріїв застосування практики ЄСПЛ та вироблення більш чітких орієнтирів для національних судів.

Слома В. М. звернула увагу на доцільність уточнення окремих положень наукової новизни, зокрема щодо співвідношення запропонованого визначення практики ЄСПЛ із її характеристикою у попередніх пунктах, а також щодо необхідності обґрунтування включення до пропозиції змін до ч. 6 ст. 300 ЦПК України положення про висновок судово-психіатричної експертизи.

У підсумку було зазначено, що висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є завершеним самостійним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог, містить науково-обґрунтовані положення, у яких викладено та обґрунтовано авторський підхід до розуміння та регулювання використання практики ЄСПЛ. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність спеціальності 081 «Право», вимогам Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії PhD.

2. Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, заступниця декана юридичного факультету Західноукраїнського національного університету Москалюк Н. Б. (рецензент) зазначила, що дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» є актуальною, своєчасною, правильне використання практики ЄСПЛ національними судами має важливе значення для забезпечення єдності судової практики, підвищення рівня захисту прав і свобод людини та зміцнення верховенства права в Україні. Аспірант демонструє високий рівень уміння здійснювати комплексний і системний аналіз складних правових явищ, що підтверджується ґрунтовним теоретичним обґрунтуванням ключових положень

дослідження та нестандартним підходом до вирішення актуальних проблем використання національними судами практики ЄСПЛ. Він ефективно поєднує глибоке опрацювання сучасної наукової доктрини з критичним осмисленням чинного законодавства, що дає змогу формулювати власні наукові висновки та пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання. Особливої уваги заслуговує інноваційний характер запропонованих положень, які відкривають нові напрями для розвитку цивільно-правової науки та практики правозастосування. Отримані результати дослідження та положення, що виносяться на захист, містять елементи наукової новизни, засвідчують здатність аспіранта до самостійної наукової діяльності та мають прикладне значення для правозастосовної практики. Вони можуть бути використані для вдосконалення законодавства, розроблення методичних рекомендацій і підвищення ефективності діяльності національних судів, а також для забезпечення більш послідовного та обґрунтованого врахування стандартів Європейського суду з прав людини під час розгляду цивільних справ.

Щодо недоліків та дискусійних положень відзначено, що на стор. 46 дисертації недостатньо аргументованим є твердження про те, що використання практики Європейського суду з прав людини становить «необхідну умову функціонування принципу верховенства права». Зазначена позиція подається у категоричній формі, однак не супроводжується належним обґрунтуванням того, що реалізація принципу верховенства права є неможливою або суттєво обмеженою без обов'язкового звернення до практики ЄСПЛ. При цьому не враховано, що практика Суду радше конкретизує зміст верховенства права, ніж є єдиною передумовою його існування у національній правовій системі. У зв'язку з цим наведене положення потребує додаткового теоретичного обґрунтування та більш виваженого формулювання з урахуванням дискусійності питання.

Також відзначено, що на стор. 62 дисертації недостатньо обґрунтованим є твердження про те, що запропонований підхід до використання практики ЄСПЛ у категоріях справ, визначених ст. 19 ЦПК України, є «більш ефективним».

Автором не визначено, у порівнянні з якими альтернативними моделями застосування практики ЄСПЛ здійснюється така оцінка, а також не розкрито критерії ефективності, на підставі яких зроблено відповідний висновок. У зв'язку з цим наведене положення має переважно декларативний характер і потребує додаткового аргументування та конкретизації.

Проте, на думку Москалюк Н. Б., висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» є завершеним самостійним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог, містить науково-обґрунтовані положення, у яких викладено та обґрунтовано авторський підхід щодо використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність спеціальності 081 «Право», вимогам Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії PhD.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що є всі підстави рекомендувати дисертаційну роботу до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 081 «Право».

3. Кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Зайцева-Калаур І. В. (рецензент) зазначила, що дисертація Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» має теоретичне і практичне значення, є завершеною, логічно побудованою науковою працею. Дисертаційне дослідження відзначається зрозумілим, але водночас науково коректним стилем викладення, що забезпечує його доступність як для фахівців, так і для ширшої аудиторії.

Важливою рисою роботи є чітка логічна побудова, яка сприяє послідовному розкриттю матеріалу та поглибленому аналізу правових явищ, а також підкреслює практичну значущість отриманих результатів. Автор демонструє вміння поєднувати теоретичні положення з практичними пропозиціями, що свідчить про належний рівень професійної підготовки та наукової обізнаності. Особливої уваги заслуговує якість проведеного аналізу, аргументованість викладених положень і виваженість сформульованих висновків. Висновки характеризуються внутрішньою узгодженістю та обґрунтованістю, що підтверджує надійність результатів дослідження. Зазначено також, що окремі положення вже застосовуються на практиці, що свідчить про їхню актуальність і прикладну цінність. У сукупності наведені характеристики засвідчують високий науковий рівень дисертації та її вагоме значення для розвитку цивільно-правової науки.

Водночас рецензентка звертає увагу на недостатню аргументованість позиції щодо співвідношення категорії «майна» у розумінні проекту ЦК України та підходів ЄСПЛ. Зокрема, хоча у дисертації вірно зазначено, що ЄСПЛ відносить до «майна» віртуальні активи, доменні імена та облікові записи, ключовим критерієм їх визнання є економічна цінність, однак у роботі не наведено належного теоретико-правового обґрунтування включення цифрових речей до складу «майна» у національній кодифікації. Відсутній також аналіз потенційної незбалансованості між загальним визначенням майна у ст. 199 проекту ЦК України та виділенням цифрових речей в окрему категорію об'єктів цивільних прав, що потребувало б додаткового наукового осмислення та зіставлення із практикою ЄСПЛ.

Також у роботі недостатньо висвітлено питання імплементації практики ЄСПЛ щодо визнання одностатевих стосунків як складової «сімейного життя» у розумінні ст. 8 Конвенції. Хоча автор обґрунтовано зазначає широке тлумачення цього поняття, поза увагою залишено аналіз правових наслідків рішення ЄСПЛ у справі «Maumulakhin and Markiv v. Ukraine» (2023), яким визнано, що такі відносини підлягають захисту в межах сімейного життя.

Зокрема, у роботі не розкрито підходи до можливого запровадження альтернативних форм правового визнання таких відносин у національному законодавстві, що деякою мірою обмежує повноту дослідження у частині впливу практики ЄСПЛ на розвиток сімейного права України.

Підводячи підсумок, Зайцева-Калаур І. В. зазначила, що вказані зауваження мають уточнюючий характер та не занижують позитивної оцінки дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» відповідає всім встановленим вимогам до такого виду робіт і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій раді.

В обговоренні дисертаційної роботи також взяли участь: **к.ю.н. Паращук Л. Г., к.ю.н., доц. Труфанова Ю. В., к.ю.н., доц. Марценко Н. С., к.ю.н., доц. Гнатів О. Б.**

У своїх виступах члени фахового семінару кафедри цивільного права і процесу зазначили, що дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» виконана на актуальну тему та відзначається належним рівнем наукової новизни, а висновки та пропозиції є науково обґрунтованими. Наукові досягнення здобувача опубліковані у фахових виданнях та апробовані на науково-практичних конференціях.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

УХВАЛИЛИ:

1. Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації.

2. Пропонувати Вченій раді Університету прийняти висновок фахового семінару та затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради із захисту дисертації Кота Тараса Борисовича.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кота Тараса Борисовича на тему

«Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України»

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Зміни, які відбуваються у правовій системі України в умовах європейської інтеграції, спрямовані на утвердження принципу верховенства права та забезпечення ефективного захисту прав і свобод людини. Беззаперечно, без врахування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), а також практики Європейського суду з прав людини (далі – практика ЄСПЛ, Суд) ефективний захист таких прав буде неможливим, оскільки саме положення Конвенції та практика ЄСПЛ визначають зміст і стандарти реалізації прав людини, слугують орієнтиром для національних судів при тлумаченні та застосуванні норм матеріального і процесуального права, а також забезпечують узгодженість національної правозастосовної практики з європейськими стандартами. Підсилює дану наукову позицію і той факт, що в умовах війни значно зростає ризик порушення цивільних, сімейних, житлових, трудових та інших прав людини, що зумовлює необхідність глибокого наукового осмислення механізмів їх захисту, удосконалення національного законодавства та практики його застосування з урахуванням положень Конвенції і практики ЄСПЛ, а також вироблення ефективних правових інструментів їх відновлення.

З огляду на те, що цивільні справи становлять найбільш чисельну категорію судових спорів, у межах яких безпосередньо захищаються цивільні, сімейні, житлові, трудові та інші права, саме у цих правовідносинах найчастіше виникає потреба у використанні національними судами стандартів Конвенції та практики ЄСПЛ. Водночас на практиці спостерігаються проблеми

неоднакового, фрагментарного або формального використання рішень ЄСПЛ національними судами, що негативно впливає на якість судових рішень. З огляду на це всебічний аналіз використання практики ЄСПЛ у спорах, що виникають із цивільних, сімейних, житлових та трудових правовідносин, дає змогу виявити типові порушення конвенційних стандартів, оцінити ефективність судового захисту прав осіб у відповідних сферах та визначити напрями вдосконалення національного законодавства та судової практики.

Поміж тим, практика ЄСПЛ перетворила Конвенцію на один із найефективніших та найвпливовіших інструментів міжнародно-правового захисту прав людини, який має системний вплив на національні правопорядки. На сьогодні практика ЄСПЛ відіграє ключову роль у гармонізації матеріального і процесуального цивільного законодавства з європейськими стандартами, слугуючи джерелом правових позицій, що сприяють усуненню прогалин і колізій у національному праві. Водночас практика ЄСПЛ впливає на реформування цивільного та цивільного процесуального права, тому її дослідження виглядає особливо своєчасним та актуальним, а також має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки відповідає сучасним потребам розвитку правової системи України.

Дисертацію виконано відповідно до тем науково-дослідної роботи кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету: «Гармонізація цивільного законодавства України з правом Європейського Союзу» (державний реєстраційний номер – 0118U003550), «Оновлення приватного права України в умовах євроінтеграційних процесів» (державний реєстраційний номер – 0122U201568).

Мета, завдання та методи дослідження.

Об'єкт та предмет дослідження.

Метою дисертаційної роботи є всебічний аналіз використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України, а також формування нових теоретичних

положень, висновків та пропозицій, спрямованих на розвиток доктрини права та удосконалення чинного законодавства України з урахуванням практики ЄСПЛ.

Зважаючи на мету дослідження, виникла потреба у постановці та вирішенні таких завдань:

- визначити поняття та правову природу практики Європейського суду з прав людини;
- проаналізувати правові основи використання практики Європейського суду з прав людини у цивільному судочинстві України;
- дослідити використання практики Європейського суду з прав людини у справах, що виникають із цивільних відносин;
- дослідити використання практики Європейського суду з прав людини у справах, що виникають із сімейних відносин;
- дослідити використання практики Європейського суду з прав людини у справах, що виникають із житлових відносин;
- дослідити використання практики Європейського суду з прав людини у справах, що виникають із трудових відносин;
- охарактеризувати відповідність та коректність використання практики Європейського суду з прав людини у цивільному судочинстві;
- з'ясувати вплив практики Європейського суду з прав людини на гармонізацію матеріального та процесуального цивільного законодавства України з європейськими стандартами.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають внаслідок використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами.

Предметом дослідження є законодавче регулювання використання практики Європейського суду з прав людини, наукові публікації в даній сфері дослідження, матеріали судової практики та практика Європейського суду з прав людини.

Методи дослідження зумовлені поставленою метою, колом дослідницьких завдань, а також специфікою аналізованих правовідносин. Використання як загальнонаукових, так і спеціально-юридичних методів дозволило здійснити ґрунтовне та системне дослідження використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України.

Діалектичний метод використано для з'ясування поняття та правової природи практики ЄСПЛ, а також для аналізу взаємозв'язку між міжнародними стандартами захисту прав людини і національним цивільним судочинством (підрозділи 1.1, 1.2). Формально-логічний метод дав змогу проаналізувати зміст нормативно-правових положень, що регламентують використання практики ЄСПЛ у цивільному судочинстві України, та виявити логічні зв'язки між ними (підрозділ 1.2). Логіко-семантичний метод сприяв уточненню понятійно-категоріального апарату дослідження, зокрема таких категорій, як «практика ЄСПЛ», «судова практика» у контексті цивільного судочинства (підрозділ 1.1). Системно-структурний аналіз використано для визначення місця та ролі практики ЄСПЛ у системі джерел цивільного процесуального права України, а також для встановлення її взаємозв'язку з нормами матеріального і процесуального цивільного законодавства (підрозділи 1.2, 3.1). Структурно-функціональний метод застосовано з метою характеристики особливостей використання національними судами практики ЄСПЛ у цивільному судочинстві при розгляді цивільних справ (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4). Метод аналізу використано для дослідження рішень національних судів у цивільних справах, в яких застосовувалася практика ЄСПЛ, зокрема у справах, що виникають із цивільних, сімейних, житлових та трудових відносин (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4). Порівняльно-правовий метод дав змогу зіставити підходи ЄСПЛ та національних судів до тлумачення й застосування положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у цивільному судочинстві (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1). Історико-правовий метод застосовано для дослідження змін цивільного матеріального та процесуального законодавства

під впливом практики ЄСПЛ, а також еволюції підходів до її використання національними судами у цивільних справах (підрозділи 1.1, 3.1, 3.2). Прогностичний метод використано для визначення напрямів подальшого розвитку національного цивільного законодавства України з урахуванням стандартів ЄСПЛ, а також для формулювання пропозицій щодо вдосконалення практики його використання судами (підрозділ 3.2). На всіх етапах дослідження використовувався комплекс загальнонаукових прийомів, зокрема аналіз, синтез, порівняння, абстрагування та конкретизація, індукція та дедукція, що забезпечило системність, логічну послідовність і обґрунтованість наукових висновків.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

Дисертація є одним із перших всебічних досліджень використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами в доктрині приватного права України. Отримані в результаті дослідження висновки дозволили визначити положення, що характеризують наукову новизну роботи, зокрема:

вперше:

– обґрунтовано, що за своєю природою практика Європейського суду з прав людини є особливим видом судової практики, якій притаманна трьохкомпонентна структура, що включає правозастосовну, правоінтерпретаційну та контрольню-наглядову компоненти;

– запропоновано поняття практики Європейського суду з прав людини як особливого виду судової практики, що є результатом юрисдикційної діяльності Європейського суду з прав людини щодо захисту прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, якій притаманні правозастосовна, правоінтерпретаційна та контрольню-наглядова компоненти, а також властивість джерела права;

– виокремлено п'ять рівнів правового регулювання використання практики Європейського суду з прав людини у національному судочинстві, а

саме: конституційний, рівень міжнародно-правових зобов'язань, спеціальний, галузевий та юрисдикційний;

– аргументовано необхідність правильного формулювання у чинному законодавстві змісту обов'язку національних судів використовувати практику Європейського суду з прав людини, у тому числі й рішення щодо інших держав-учасниць Конвенції, та запропоновано доповнити ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» нормою такого змісту: «2. Рішення ЄСПЛ щодо інших держав-членів Конвенції впливають на тлумачення національних положень матеріального та процесуального права»;

– обґрунтовано необхідність доповнити та викласти у новій редакції ч. 2 ст. 257 Сімейного кодексу України: «Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків, за винятком випадків, коли здійснення цих прав очевидно суперечить найкращим інтересам дитини»;

удосконалено:

– підхід щодо розуміння практики Європейського суду з прав людини як джерела права, яка завдяки нормативному закріпленню правила про її використання національними судами набуває властивостей ефективного правового регулятора, забезпечує належний захист прав і свобод людини та сприяє узгодженню української правозастосовної практики з європейськими стандартами;

– підхід щодо ознак практики Європейського суду з прав людини, серед яких виокремлено такі ознаки як: є результатом юрисдикційної діяльності Суду з розгляду справ, які стосуються захисту прав, захищених Конвенцією; є сукупністю рішень Суду та Європейської комісії з прав людини; тлумачить норми Конвенції, створюючи стандарти лише в рамках інтерпретації міжнародного договору, не створюючи загальні норми права; прецедентний характер рішень Суду передбачає дотримання єдиного підходу тлумачення

норм Конвенції задля збереження єдності судової практики; має властивість офіційного джерела права, закріпленого на рівні національного законодавства; використовується виключно в межах Конвенції та її Протоколів; має обов'язкову силу для держави-сторони справи; впливає на тлумачення положень національного законодавства держав-членів;

– підхід до оцінки пропорційності втручання у право на житло, що передбачає врахування під час виселення принципу пропорційності та соціальної справедливості, зокрема врахування тривалості проживання, особистих і сімейних обставин, соціально-економічного стану мешканців, наслідків виселення та реальної суспільної потреби у звільненні приміщення;

– пропозицію щодо внесення змін до ч. 6 ст. 300 Цивільного процесуального кодексу України та запропоновано викласти її у наступній редакції: «6. Строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною визначається судом з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи, але не може перевищувати двох років»;

набули подальшого розвитку:

– позиція щодо заперечення прецедентності практики Європейського суду з прав людини, згідно з якою її рішення не є прецедентами у класичному розумінні, а формують стандарти застосування та тлумачення Конвенції, що повинні враховуватися національними судами задля забезпечення єдності судової практики та узгодження її з європейськими стандартами;

– позиція, згідно з якою договірні зобов'язання, що формують легітимні майнові інтереси та очікування сторін, підлягають захисту за Конвенцією, оскільки права, які мають економічну цінність, є чинними та реалізованими, охоплюються поняттям «майно» відповідно до концепції легітимного очікування, сформованої у практиці Європейського суду з прав людини;

– розуміння змісту права на справедливий суд, передбаченого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод через виокремлення у його змісті організаційних та процесуальних елементів;

– позиція щодо обґрунтованого використання національними судами практики Європейського суду з прав людини, відповідно до якої посилання на рішення Європейського суду з прав людини не є необхідним у разі, якщо спірні відносини урегульовано національним законом достатньо чітко і такі норми узгоджуються із положеннями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича має чітку логічно побудовану структуру, що відповідає вимогам до характеру та змісту наукових праць.

Якісний аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про те, що наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані у дисертації, є теоретично обґрунтованими та достовірними. Достовірність отриманих результатів дослідження забезпечується тим, що вони отримані автором в результаті використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Наукові положення, висновки й рекомендації сформульовані на підставі аналізу значної кількості нормативно-правових актів, фахової літератури, судової практики.

Практичне значення роботи.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що викладені у роботі теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у:

– науково-дослідній роботі як основа для подальшого дослідження правового регулювання використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами;

– практичній діяльності суддів, адвокатів, органів державної влади та місцевого самоврядування, інших суб'єктів правозастосування;

– навчальному процесі при проведенні занять із навчальних предметів «Цивільний процес», «Практика Європейського суду з прав людини», «Цивільне право», «Сімейне право», «Трудове право» тощо.

Положення дисертаційної роботи використовуються при викладанні цивілістичних дисциплін в освітньому процесі Західноукраїнського національного університету (акт впровадження від 20 травня 2026 р. № 126-29/1249) та у правозастосовній практиці Франківського районного суду м. Львова (акт впровадження від 19 травня 2026 р).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора Основні положення роботи знайшли відображення у 8 публікаціях: 4 статті, опубліковані у фахових виданнях України, 4 – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дослідження:

1. Кіт Т. Б. Застосування принципу верховенства права у практиці ЄСПЛ та Цивільному процесуальному кодексі України. Актуальні проблеми правознавства. 2024. Випуск 1 (37). С. 269-276.

2. Лукасевич-Крутник І. С., Кіт Т. Європейські стандарти захисту зобов'язальних прав у практиці ЄСПЛ. Актуальні проблеми правознавства. 2025. Випуск 2 (42). С. 186-193.

3. Кіт Т. Правова природа практики ЄСПЛ. Актуальні проблеми правознавства. 2025. Випуск 3 (43). С. 21-27.

4. Кіт Т. Б. Захист ділової репутації фізичних осіб у практиці ЄСПЛ. Наукові записки. Серія: Право. 2025. Випуск 19. С. 264-269.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Кіт Т. Б. Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України. Україна

в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, ЗУНУ, 28 квітня 2023 року). м. Тернопіль, 2023. С. 74-77.

6. Кіт Т. Б. Проблеми захисту права власності в умовах збройних конфліктів у практиці ЄСПЛ. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, ЗУНУ, 19-20 квітня 2024 р.). м. Тернопіль, 2024. С. 283-286.

7. Кіт Т. Б. Проблеми імплементації практики ЄСПЛ у національне судочинство. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, ЗУНУ, 3-4 квітня 2025 року). м. Тернопіль, 2025. С. 30-32.

8. Кіт Т. Вплив практики Європейського суду з прав людини на розвиток цивільного права України. Права людини в період збройних конфліктів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 31 жовтня 2025 р.). м. Одеса, 2025. С. 161-164.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності.

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень Strikerplagiarism. За результатами перевірки виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації.

Результати проведеного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного

університету, а також на науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, де вони отримали позитивну оцінку від фахівців та наукової спільноти. Основні результати дисертації були представлені в доповідях на науково-практичних конференціях на національному та міжнародному рівнях: VII Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 28 квітня 2023 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 19-20 квітня 2024 р.), IX Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 3-4 квітня 2025 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Права людини в період збройних конфліктів» (м. Одеса, 31 жовтня 2025 р.).

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертаційна робота виконана українською мовою із дотриманням наукового стилю викладення змісту, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розгляду питань, точністю та коректністю вживання спеціальної термінології, стислістю та об'єктивністю викладених основних матеріалів дослідження. Стель викладу наукових положень, результатів досліджень, висновків і рекомендацій є зрозумілим та доступним до його сприйняття.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту.

Враховуючи актуальність теми дисертації, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну і практичне значення дослідження, повноту викладення матеріалів дисертації в наукових працях, що відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) та напряду

наукового дослідження освітньо-наукової програми ЗУНУ, структурний підрозділ рекомендує подати дисертаційну роботу Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» за спеціальністю 081 «Право» до захисту в разову спеціалізовану вчену раду.

У результаті розгляду дисертації Кота Тараса Борисовича та повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Пропонувати Вченій раді університету такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради призначити:

докторку юридичних наук, професорку, Слому Валентину Миколаївну, професорку кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету.

Рецензентами:

докторку юридичних наук, професорку, Москалюк Надію Богданівну, професорку кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Західноукраїнського національного університету;

кандидатку юридичних наук, доцентку Зайцеву-Калаур І. В., доцентку кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету.

Опонентами:

докторку юридичних наук, професорку Великанову Марину Миколаївну, завідувачку відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України;

кандидатку юридичних наук Петечел Надію Михайлівну, доцентку кафедри судочинства Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу Кота Тараса Борисовича на тему «Використання практики Європейського суду з прав людини при прийнятті рішень у цивільних справах національними судами України» до захисту.

Головуюча на засіданні:

кандидатка юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри цивільного права і процесу

Західноукраїнського національного університету

Наталія МАРЦЕНКО

